

SYKSY 2012

USKONNOTON
LEHTI

USKONMATION

Pääkirjoitus

JULKINEN VALTA

Viime vuonna ilmestyi ensimmäinen Uskomaton-lehti. Se on Helsingin vapaa-ajattelijoiden talkoovoimin tuottama (aina) ajankohtainen muistutus uskonnottomien oikeuksista. Ja, hyvää kannattaa kierrättää, sillä se voi jonakin päivänä olla yllättävänkin ajankohtaista.

Näin näyttäisi olevan 2010-luvun Suomessa. Sen sijaan, että valtoimenaan keskusteltisiin pelkästään uskonnottomien oikeuksista, näyttäisi siltä, että moniarvoisen yhteiskunnan tarvitse lujemmin määritellä uskonnon- ja omantunnon vapauden kysymykset. Liekö historian ironiaa, että vapaa-ajattelijuus näyttäisi olevan enemmän kuin tilauksessa.

Suomessa on 2000-luvulla tapahtunut historiallisesti merkittävä väestöllinen muutos: maahamme on saapunut kansalaisia maailman joka kolkasta. Maahanmuuttajat ovat tuoneet työpanoksensa lisäksi oman kulttuurinsa ja uskontonsa. Itä-Euroopan nurkassa eletään ihan varoittamatta maahanmuuton (kuviteltua) kriisiä.

Vapaa-ajattelijat ovat sillä tavalla realisteja, että he eivät väitä tietävänsä miten maailma makaa. Heillä on kenties siitä perusteltuja oletuksia. He eivät ole tiukkapipoisia ateisteja tai vaikka jotkut heistä olisivatkin, he eivät halua kieltää elämästä sen koko värikirjoa. Se, että kieltäytyy jumal-oletuksista tai ei kykene selalaista tuntemaan, ei merkitse ihmisyyden menettämistä. Tästä ei ole pitkä aika kun ateismia demonisoitiin oikein urakalla, mutta hyvin todennäköisesti sinä rakas luki- ja vuonna 2012 täytät uskonnottoman ihmisen kriteerit menen tullen.

Vaikka vapaa-ajattelijuus on kriittinen uskontoa kohtaan, sen tarkoitus ei ole kiistää ihmisiltä oikeutta uskoon. Oikeus uskoa tai olla uskomatta on se asia, mitä vapaa-ajattelijat vaativat itselleen ja kaikille kansalaisille. Ja täsmälleen sama vaatimus pätee monikulttuurisessa yhteiskunnassa - ja se koskee kaikkia.

“Maassa maan tavalla” ajattelu on pesiytynyt Suomen julkiseen valtaan ja -väitän - suomalaisen kulttuuriin. Valtiojärjestyksen purkamisen on tulevaisuudessa varmasti edessä, mutta yleinen konservatiivisuus - joka ei vaadi uskontoa tuekseen - elää ja porskuttaa lähes näkymättömissä. Miten me voimme väittää asuvamme milloin missäkin pohjolan paratiisissa, jos emme kykene näkemään näitä yksinkertaisia asioita?

On asioita, joista Suomessa vapaa-ajattelijakin on ylpeä. Meillä on riippumattomat tuomioistuimet ja edustuksellinen demokratia. Meillä ei ole (enää) merkittäviä risti-riitoja uskonnotomien ja valtakulttuurin välillä.

Uskonnolla on oma roolinsa ihmisen elämässä ja julkisissa traditioissa. Jokaisella pitäisi olla oikeus päättää mihin itse haluaa osallistua. Monikulttuurisessa vapaa-ajattelijuudessa on tasan kaksi vaatimusta. Ensinnäkään, mikään “uskonto” ei voi säädellä kuin siihen vapaaehtoisesti liittyvien elämää. Toiseksi, mikään “uskonto” ei voi yksinään toimia moraalien säätelijänä.

Ilkka Vuorikuru

VOIKO KAKSIVUOTIAS OLLA KRISTITTY?

Eräiden kristittyjen mukaan kristillisen kasvatuksen puuttuminen päiväkodeista olisi päiväkodeissa olevien 'kristittyjen' oikeuksien polkemista. Voivatko he todella väittää, että kaksi- tai kolmivuotiaat päiväkotilapset ovat 'kristittyjä'? Voinko minä samalla tavalla väittää, että kaksivuotias lapseni on sosialisti tai kokoomuslainen, koska minä olen?

Kristillisen kasvatuksen jättäminen pois päiväkodeista ei mielestäni todellisuudessa loukkaa sielä olevien lapsien oikeuksia, vaan uhkaa enemmänkin tuota kristillistä ideologiaa avajien organisaatioiden yhteiskunnassa hankkimaa poikkeusasemaa.

Tämän poikkeusaseman ansiosta tuon ideologian edustajat voivat tarjota ideologiaansa myös pikkulapsille, joilla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta itse arvioida saamansa tiedon luotettavuutta ja uskottavuutta.

Näiden organisaatioiden edustajat ja kannattajat ovat toki hyvästä syystä huolissaan tämän erikoisaseman poistamisesta. Juuri tuo erikoisasema kun on paljon ti koko heidän organisaatioidensa koko nykyisen yhteiskunnallisen aseman taustalla.

Tuon aseman ansiosta he voivat juurruttaa ideologiaansa kaikkien yhteiskunnan jäsenien mieliin iässä, jossa ihminen ei pysty kriittisesti arvioimaan mitään saamaansa tietoa, vaan todellisuudessa hyväksyy kaiken auktoriteettiasemassa olevilta aikuisilta tulevan tiedon.

Jokaisella kristityllä on toki mahdollisuus järjestää lapsilleen juuri haluamansa kristillinen kasvatusta oman uskontonsa organisaatioiden avulla. Ei ole mitään todellista syytä miksi kaikkien veronmaksajien yhdessä tulisi

kustantaa tämä ideologinen kasvatus työ.

Päiväkotilapsille tulee kuitenkin ehdottomasti tarjota eettisiä malleja ja tuossa iässä aivan erityisesti eettisiä ja moraalisia perusteluja sille miksi perheen, päiväkodin ja yhteiskunnan asettamia sääntöjä ja rajoituksia tulee ja kannattaa noudattaa.

Olen kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että kristillisen uskonnon tarjoama eettinen malli toimii yhä huonommin ja huonommin moniarvoisessa yhteiskunnassa.

Vaikkapa kristilliset opit jokaista tekoasi seuraavasta taivaallisesta valvojasta ja kuoleman jälkeen odottavista rangaistuksista vaativat todella toimiakseen pelotteena sen, että nämä väitteet todella uskotaan.

Maallistuneessa yhteiskunnassamme nuori väistämättä enemmän tai myöhemmin törmää tietoon siitä, että nämä asiat ovatkin vain erään ideologian

esittämiä väitteitä todellisuudesta, eivätkä todellista tietoa. Silloin hän voikin jäädä todelliseen eettisen tyhjiöön, jos hän ei ole saanut todellista eettistä kasvatusta, joka ei ole riippuvaista yksittäisen ideologian hyväksymisestä.

Päiväkodeissa ja koulussa pitääkin siis mielestäni aivan ehdottomasti olla vahva panostus eettiseen kasvatukseen. Mielestäni tuo kasvatusta kuitenkin toimii kristillistä mallia paremmin, jos lapsille ja nuorille opetetaan vaikkapa kuinka jokaisessa maailman ihmisyyhteisössä on suhteellisen samanlaiset perussäännöt, ja miksi ne on rakennettu toisaalta mahdollistamaan yhteiskunnan toiminta ja toisaalta takaamaan jokaisen yksilön oikeudet yhteiskunnassa.

On voitettu paljon, kun lapsi todella oppii, että yhteisten peli-

sääntöjen noudattaminen takaa lo-pulta myös hänen omat oikeutensa ja hänen omat mahdollisuutensa onneen, eikä sääntöjä noudateta vain siksi, että niin on jossakin määrätty.

Vasta silloin myös uskon menettämisen johonkin yksittäiseen oppirakennelman merkitykseen ei enää merkitsekään eettistä tuulijouluun joutumista.

Erityisesti jos lapsi oppii, että 'tee toisille niin kuin haluat itsellesi tehtävän' on koko ihmiskunnan yhteinen hyvin univertsaali perussääntö, eikä suinkaan vain erään ideologian oppi, hänellä on mielestäni aivan uudenlaiset mahdollisuudet todella ymmärtää miksi juuri hänen kannattaa olla kiltti. Kovin paljon monimutkaisempia eettisiä oppirakennelmia ei päiväkotilapsille uskonnon kauttakään saada todellisuudessa tarjottua.

Yhä monikulttuurisemmassa maailmassa vain yhden uskonnollisen ideologian pakkotuputtamista kaikille vain muutaman vuoden ikäisille lapsille on yhä vaikeampaa todella perustella.

Yhä suurempi osa päiväkotilasten vanhemmista on todellisuudessa joko jonkin muun uskonnollisen ideologian kannattajia tai suhtautuu erittäin passiivisesti tai jopa kielteisesti tähän uskonnolliseen ideologiaan.

Vanhemmat tosin usein passiivisesti alistuvat päiväkotien harjoittamaan yksittäisen uskonnollisen ideologian pakkotuputtukseen, koska he eivät halua 'olla hankalia' ja erityisesti ettei heidän lapsiaan erotettaisi ryhmistä.

Vertaisryhmään kuuluminen oikeus on todellinen ja tärkeä lapsen perusoikeus, jonka menettäminen todella voi vahingoittaa lasta. On kuitenkin vaikea uskoa, että jonkin yksittäisen uskonnollisen ideologian pakollinen opettelu ennen kuin lapsi on oppinut edes lukemaan tai kirjoittamaan olisi jonkinlainen 'perusoikeus', kuten eräät kristityt rohkenevat väittää.

Jaakko J. Wallenius
Kuva: Kimmo Laine

Jaakko J. Wallenius on toimittaja, tietokirjailija ja ajattelijä.

Hänen tärkeimmät bloginsa ovat:

Ajatuksia olemisesta -blogi osoitteessa <http://uskoitteesi.blogs.fi>

ja Being Human -blogi osoitteessa <http://beinghuman.blogs.fi>

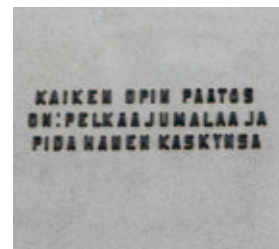
REILU PÄIVÄKOTI
Markku Pääkkönen ja Kimmo Laine
” Reilu päiväkotitarjoaja ei-luterilaisille aidosti mielekkästä, valvottua toimintaa. **s.4**

ILTAPÄIVÄKERHOTOIMINNAN TULEE OLLA TNNUSTUKSETONTA
Esa Ylikoski
” Tämän täytyy koskea kaikkia, ei vain niitä lapsia, joiden vanhemmat ottavat asian puheeksi. **s.7**

LAPSILLE JA NUORILLE PROPAGOIMISESTA
Pertti Jarla
” On vähän eri asia käydäänkö jonkin porukan olemassaolo läpi liitutaullalla, vai käydäänkö toistuvasti heidän tiloissaan ja seurataan musiikki-ohjelmanumeroita. **s.8**

TUNNUSTELUJA TUNNUSTUKSETTOMUUTEEN
Petri Karisma
” Tunnuksettomassa valtiossa lainsäädännön perusta ovat sekulaarit arvot ja yleiset ihmis- ja perusoikeudet. **s.13**

Päätoimittaja
Ilkka Vuorikuru

Toimitussihteerit
Kimmo Laine, Markku Pääkkönen

Toimittajat
Esa Ylikoski

Kuvat
Pertti Jarla, Petri Karisma, Kimmo Laine, Kari Grels Petäjä, Markku Pääkkönen, Peppi Pääkkönen, Pinja Pääkkönen, Satu Siltaloppi, Ilkka Vuorikuru

Kannen kuvat
Kimmo Laine, Kimmo Laine, Satu Siltaloppi

Freelance-toimittajat
Lauri Honka, Mikko Ijä, Pertti Jarla, Petri Karisma, Satu Siltaloppi, Kaisa Robbins

Taitto
Heidi Friman

Julkaisija
Helsingin Vapaa-ajattelijat ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI

helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
helsinki.vapaa-ajattelijat.fi

REILU PÄIVÄKOTI

Reilu päiväkotiki on Helsingin vapaa-ajattelijoiden hanke kehittää päiväkotien suhtautumista uskonnottomiin ja eri uskontoja tunnustaviin perheisiin parempaan suuntaan.

Monet uskonnottomat perheet, myös helsinkiläiset, ovat törmänneet ongelmiin päiväkotien suhtautumisessa uskonnottomuuteen. Seurakunnat pyrkivät järjestämään päiväkodeille uskonnollisia tilaisuuksia ja kirkkoretkiä jouluisin ja pääsiäisen tienoilla. Kirkossakäynnistä ei pahimmillaan ilmoiteta mitään ennen kuin käyntiä edeltävänä päivänä, vaikka retki olisi tiedossa jo viikkoja ennen. Perheet ovat myös kertoneet, että heidän vakaumustaan ei oteta huomioon ilman tiukkaa keskustelua. Pahimmillaan vakaumus on leimattu "mielipiteeksi" ja kristillistä arvokasvatusta kaikille perusteltu kulttuurihistorialla.

Helsinki on maallistumassa nopeaan tahtiin ja kulttuurien kirjo kasvaa koko ajan. Nämä ilmiöt näkyvät myös päiväkodeissa, joissa ollaan aiemmin toteutettu uskontokasvatusta vain enemmistöuskonnon lähtökohdista. Evankelis-luterilaisista uskontoa pyritään leivittämään lapsille ja nuorille päiväkodista armeijan saakka. Joissain päiväkodeissa on kuitenkin huomattu jo se tosiasia että ev.lut. on menettämässä valta-asemaansa. Helsingissä vuonna 2010 syntyi 6709 lasta joista 3704 eli 55% kastettiin Helsingin ev.lut seurakunnan jäseniksi. Nämä taaperot ovat ehkä jo piiankin aloit-

telemassa päiväkodeissa ja viimeistään parin vuoden päästä heitä marssitetaan lähiseurakuntaan tutustumiskäynnille. 45% lapsista ei kuitenkaan ole kastettu kirkon jäseniksi; mitä heidän kanssa tehdään? Järjestetäänkö heille sijaisohjaaja vierailun ajaksi? Siirretäänkö heidät pienempiin ryhmiin? Kerrotaanko vanhemmille ylipäätään, että kirkkokäyntejä järjestetään?

Uskonnottomat vanhemmat ovat kertoneet, että kaikki päiväkodit eivät kohteile reilusti kasvavaa ei-luterilaisten vähemmistöä. Vanhemmille väitetään, että heidän lapsensa ovat päiväkodin ainoita uskonnottomia, ja heille suositellaan, että lapsen annettaisiin osallistua kirkon toimintaan. Muuten nämä jäävät yksin, kun kaverit lähtevät kirkkoon. Monet vanhemmat eivät halua tai vaivaudu peräänkuuluttamaan lapsensa perustuslaillista katsomuksen vapautta.

Näistä syistä Helsingin Vapaa-ajattelijat lanseeraavat tulevan syksyn aikana Reilu Päiväkotiki -käsitteen Helsinkiin. Reilu päiväkotiki ottaa huomioon uskonnottomat ja eri uskontoja tunnustavat perheet paremmin. Reilu päiväkotiki tarjoaa ei-luterilaisille aidosti mielekästä, valvottua toimintaa ja kertoo tästä avoimesti vanhem-

mille. Reilu päiväkotiki ei tarjoa kirkon tilaisuuksiin osallistumista ainoana vaihtoehtona. Helsingin Vapaa-ajattelijoiden lähtökohdina ei ole vaatia erityiskohtelua uskonnottomille, vaan ainoastaan varmistaa lasten perusoikeuksien toteutuminen.

Evankelis-luterilaisella kirkolla on erityinen suhde Suomen valtioon, jonka seurauksena valtio ja kunnat asettavat usein uskonnottomat ja toisuskoiset lapsipuolen asemaan. Ei-luterilaisen vähemmistön määrä on kuitenkin kasvavaa viime vuosina jo niin merkittäväksi, että on aika ryhtyä kohteilemaan kaikkia reilusti ja tasapuolisesti. Eriarvoisuutta ei voida enää suvaita marginaali-ilmiönä, jos se koskettaa liki puolta ikäpolvesta.

Syksyn aikana Helsingin Vapaa-ajattelijat toteuttavat Reilu Päiväkotiki -valistuskampanjan, jolla pyritään jakamaan tietoa lasten perusoikeuksista, tarjoamaan erilaisia toimintatapoja paitsi päiväkodeille, myös vanhemmille joita asia koskee. HVA tulee vanhempien avuksi vaatimaan niitä perusasioita, joita vanhemmat eivät itse ehkä kehtaa tai välttämättä edes tiedä vaatia.

Markku Pääkkönen
Kimmo Laine
Kuvat: Satu Sitaloppi

Lue hankkeesta
lisää osoitteesta:
www.reilupaivakoti.fi

KIRKOLLA KOHTUUTON ERITYISASEMA ESPOON KOULUISSA - OSA 2

Espeen sivistystoimi ja Espoon seurakunnat ovat tehneet yhteistyösopimuksen. Esa Ylikoski teki asiasta perustellun kantelun aluehallintovirastolle. Kerroimme asiasta edellisessä numerossamme. Tarina jatkuu...

"Especen sivistystoimen vastineessa katsotaan kanteluni olevan aiheeton... Mitä muuta vähemmistöä enää kohdellaan yhtä torjuvasti?" "asiakas on aina väärässä" -periaatteella?"

Ylikoski kiteyttää: "Velvoite yhdenvertaiseen kohteluun samoin kuin uskonnon ja omantunnon vapauden periaatteiden noudattamiseen kohdistuu erityisen ankarana juuri valtion ja kuntien toimintaan, koska ne edustavat julkista valtaa ja julkisia palveluja."

Vastineessa pyritään vahvemman aseman olevan enemmistön etuoikeuksien jatkamiseen.

Ylikosken mukaan osa kirkon jäsenistään ei pidä kirkon opetuksia ominaan. Kirkon oman kyselytutkimuksen mukaan vain 27% ihmisistä uskoo jumalaan niin kuin kirkko opettaa. Yhteistyösopimus aiheuttaa sen, että si-

vistystoimi instituutiona toimii painostusluonteisesti evankelis-luterilaisen uskonnon harjoittamiseksi koulupäivän aikana.

Tervetuloa ekaluokalle -oppaassa 2012 ei ole mitään mainintaa koulun uskonnollisista tilaisuuksista. Koteihin jaetaan myöhemmin ilmoitus otsikolla "Osallistuminen koulun uskonnollisiin tilaisuuksiin", jossa asiaa kysytään, mutta ei tarjota Opetushallituksen ohjeissa mainittua muuta toimintaa.

Ulkopuolisista päivänavausten pitäjistä suurin osa on seurakuntien edustajia. "Kaupungilla ei kuitenkaan tiettävästi ole ollut eikä ole toistaiseksi mitään sopimusta Prometheus-leirin tuki ry:n kanssa infotilaisuuksista", toteaa Ylikoski.

Ylikosken mukaan uskonnottoman tapakulttuurin, elämäntapojen ja maailmankuvan pitäisi tulla esille koulun toiminnassa, koska kolmasosa espoolaisista ei kuulu mihinkään uskontokuntaan.

Uskonnolliset päivänavaukset ovat oppilaita erottelevia. "Kunta koulu ei saa luoda sellaista ti-

lannetta, jossa yksilöt ovat veloitettuja joko välittömästi tai välillisesti tuomaan esille sen, etteivät he ole uskossa" (Apulaisoikeuskansleri, tammikuu 2012).

Ylikoski puuttuu myös sopimuksen kriisityötä koskevaan kohtaan: "Sopimuksessa tulisi tuoda selvästi esille, että kriisityöstä vastaavat kunnan ja valtion viranomaistahojen kriisityöorganisaatio, ei seurakunnat."

"Suomalaiseen kulttuuriin kuuluvat 2000-luvulla uudistuneet perusoikeudet ja sitoutuminen kansainvälisiin ihmisoikeus-sopimuksiin. Erilaisen vähemmistöjen oikeuksilla on tärkeä ja viranomaistoinnissa. Espeen koulutoimen ei ole sopivaa elää enää vuonna 2012 vuoden 1992 suosituksen aikana vallinneessa tilassa."

Esa Ylikosken vastaus Espeen sivistystoimen vastineeseen on julkaistu kokonaisuudessaan Helsingin vapaa-ajattelijoiden sivuilla: www.vapaa-ajattelijat/helsinki > tässä ja nyt > uutisia.

Markku Pääkkönen
Kuva: Kimmo Laine

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies: Uskonnolliset tilaisuudet kouluissa vapaaehtoisia kaikille

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies teki viime vuonna päätöksen (AOA Pajuojan päätös 11.5.2011, dnro 4812/4/10), jonka mukaan koulujen uskonnolliset tilaisuudet ovat vapaaehtoisia kaikille. Oikeusasiamiehelle tehdystä kantelusta arvosteltiin lukion rehtoria, joka pakotti oppilaan osallistumaan joulukirkkoon.

AOA toteaa, että perustuslain 11 §:ssä säädettyyn uskonnon ja omantunnon vapautteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen ja uskonnollisiin tilaisuuksiin. Uskonnonharjoittamiseksi katsottava toiminta on kouluissa vapaaehtoisia kaikille riippumatta siitä, kuluuko henkilö kirkkoon vai ei.

On myös oikeudellisia perusteita uusia koulun käytäntöjä niin, että uskonnon harjoittamisesta luovutaan kokonaan. Apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen kirjoitti käräjäoikeuksia koskevassa päätöksessään (17.01.2012, Dnro OKV/1361/1/2009): "EIT:n (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen) tulkintakäytännössä negatiiviseen uskonnonvapauteen on katsottu kuuluvan myös yksilön oikeus olla tuomatta esiin omaa vakaumustaan. EIT on muun muassa todennut, että EIS:n 9 artiklan vapaus tunnustaa tai olla tunnustamatta uskoa perusti yksilölle oikeuden siihen, ettei hänen tarvinnut paljastaa uskoaan tai uskonnollisia vakaumuksiaan eikä käyttäytyä sellaisella tavalla, että siitä voitiin päätellä, oliko hänellä sellaisia vakaumuksia. Siten artikla koski myös henkilöä, joka ei ollut uskossa ja tähän vapauteen puututtiin, jos valtio sai aikaan tilanteen, jossa henkilö joutui suoraan tai välillisesti paljastamaan sen, että hän ei ollut uskossa (Grzelak-tapaus 15.6.2010)."

Valtion tai kunnan ei siis pitäisi aiheuttaa tilannetta, joka rikkoo yksityisyyden suojaus uskonnon ja omantunnon vapauden osalta.

Esa Ylikoski
Helsingin vapaa-ajattelijain varapääsihteeri, Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Ihmisoikeusvaltuuskunnan jäsen 2012-2015

HELSINKILÄISEN ÄIDIN MIETTEITÄ

Suurimmassa osassa peruskouluja käydään kirkossa koulujalla, ainakin joulukirkossa ja kevätkirkossa. (Nykyään ei kuitenkaan enää kaikissa.) Kaikkien oletetaan lähtevän mukaan, oppilaiden ja opettajien. Ei kerrota, että kirkkoon meneminen ei oikeastaan ole kenellekään pakollista, koska se on uskonnon harjoittamista, ja uskonnonvapaus sisältää myös oikeuden olla harjoittamatta mitään uskontoa, vaikka olisi kirkon jäsen. Mukaan lähtemistä usein jopa suositellaan sellaisillekin oppilaille, jotka eivät kuulu kirkkoon. Jos opettaja, eli aikuinen jolla on valtaa, pyytää oppilasta, joka on häneen alisteisessa asemassa, tulemaan mukaan, vaikka kuinka kauniisti, se on painostamista. Tätä ei kuitenkaan pidetä mitenkään ihmeellisenä.

ET-läisille on järjestetty vaihtoehtoinen ohjelma kirkkokäynnin ajaksi. Oikeasti se usein ei kuitenkaan ole ohjelmaa, vaan oppilaat laitetaan istumaan johonkin luokkaan piirtelemään tai katsomaan videota. Tämä "ohjelma" on kuitenkin ehdottomasti pakollinen niille, jotka eivät lähde kirkkoon, vaikka sitä varten pitäisi vartta vasten raahautua koululuun kahdeksaksi aamulla. Ja jällassa menettelyllä - enemmistö kirkkoon ja ne muut johonkin luokkahuoneeseen - erotellaan lapsia, korostetaan vähemmistöön kuuluvien lasten poikkeavuutta.

Joka paikassa valitetaan koulujen resurssien niukkuudesta, kuinka ei ole tarpeeksi rahaa tarpeeksi moniin oppitunteihin. Kuitenkin kouluilla on varaa käyttää monia tunteja kirkkokäynteihin. Uskontoa opetetaan kouluissa kaikilla luokka-asteilla, ja uskonnotunteja on vähintään viikottain. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeeksi, kirkossa ei voi käydä uskonnotuntien aikana vaan sinne pitää mennä niiden lisäksi.

Kaikka tätä pidetään itsestään selvänä. MUTTA MIKSI IHMEESSÄ? En keksi tähän mitään muuta selitystä kuin sen, että näin on vaan aina ollut tapana toimia. Se on perinne, siihen on totuttu, ja tämä perinne muuttuu hyvin hitaasti. Mutta jos asiaa yhtään miettii, muistaa että:

Helsinkiiläisillä ei ole tapana käydä kirkossa. Valtaosa menee kirkkoon erittäin harvoin, vain kastajaisiin, häihin ja hautajaisiin, ja häistäkin jo useimmat on muualla kuin kirkossa ja suurta osaa lapsista ei kasteta. Miksi sitten lasten oletetaan menevän kirkkoon osana koulupäivää?

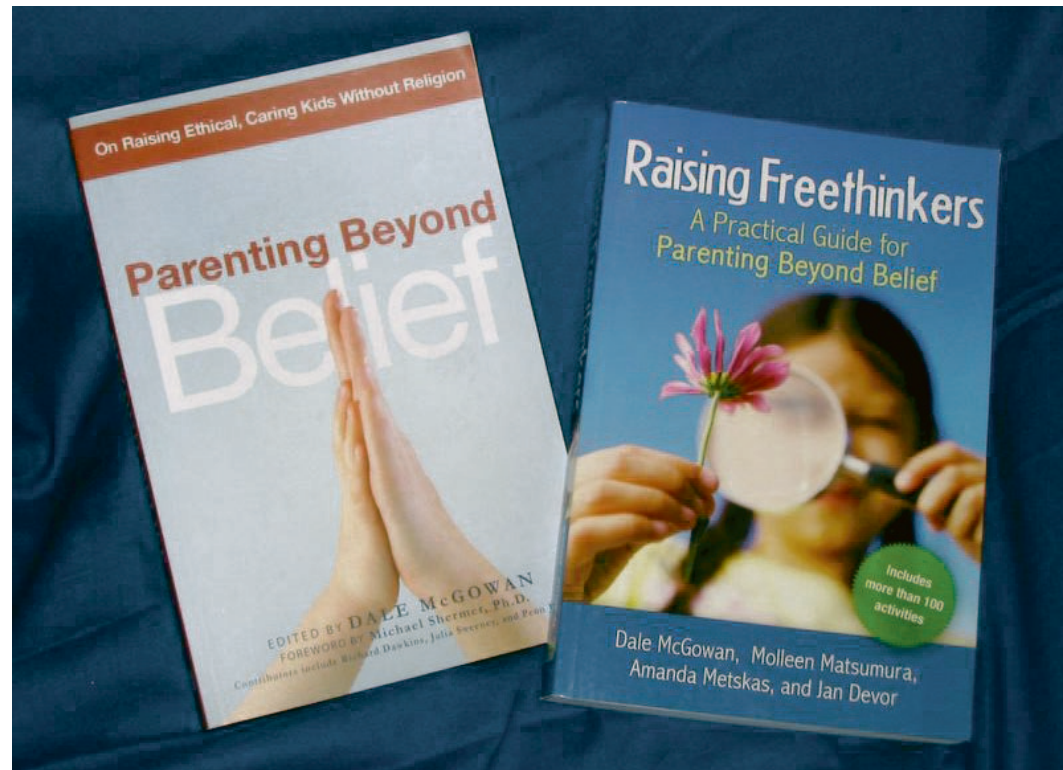
Helsinkiiläisistä enää 60% eli pieni enemmistö kuuluu luterilaiseen kirkkoon, joillakin asuinalueilla vähemmistö. Näistäkään enemmistö ei usko kirkon opetuksiin eikä oikeasti harjoita uskontoa millään lailla arkielämässään. Miksi sitten lähes kaikkien lasten oletetaan harjoittavan uskontoa osana koulupäivää?

Kysymyksessä ei enää ole kulttuurinmukaiseen toimintaan ohjaaminen. Tavallisten helsinkiläisten kulttuuriin ei enää kuulu kirkko, joten kirkossa käyminen koululaikana ei ole luonnollista. Itse asiassa kirkossa käyminen on niin luonnontonta, että se ärsyttää isompia lapsia, joilla jo on omia mielipiteitä maailmankatsomuksista. Kirkossa pakkosyötetään uskontoa, mikä viimeistään yläasteikäisistä tuntuu epämiellyttävältä painotukselta. Luulisi olevan kirkonkin edun vastaista, että pakollisuus synnyttää vastenmielisyys tunteita sitä kohtaan.

Helsinkiiläisten kulttuurissa sitävästoin ihmisoikeudet ovat tärkeitä. Jokaisen yksilön ihmisoikeuksien kunnioittamista pidetään luonnollisena. Ihmisoikeuksia ovat muiden muassa perustuslaissa turvatut uskonnon ja omantunnon vapaus sekä ihmisten yhdenvertaisuus: "Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen", ja "Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan ... uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen ... perusteella. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ...".

Ihmisoikeuksien kunnioitus kuuluu helsinkiläiseen kulttuuriin, kirkossa käyminen ei. Kunpa useammissa kouluissa jo ruvettaisiin havaittua tähän nykytodellisuuteen ja murtamaan aikansa eläneitä tottumuksia! Voisivathan sinne kirkkoon halukkaat mennä koulupäivän jälkeenkin.

Kaisa Robbins
Kuva: Kimmo Laine

Kirja-arvostelu:

Raising Freethinkers

A Practical Guide for Parenting Beyond Belief

Dale McGowan, Molleen Matsumura, Amanda Metskas ja Jan Devor

Raising Freethinkers – Vapaa-ajattelijoiden kasvattamassa. Kirja suorastaan hyökkäsi silmilleni nettikirjakaupasta kesällä 2011, kun oma kriisiini oli pahimmillaan päällä. Lapset olivat 2.5 ja reilun vuoden, uteliaita ja nälkäisiä kaikelle uudelle, ja äiti ihan pulassa, kun päiväkotia halusi tietää, miksi vuoden ikäistä ei saa viedä kirkkoon muun päiväkotiryhmän kanssa ja saako sen kanssa edes laulaa Tuiki tuiki tähtöstä, kun sekin löytyy virsikirjasta. Tutut äidit, joilla oli samanikäiset lapset, olivat vielä kotona lapsinensa tai kuuluivat kirkkoon, joten heillä ei ollut samanlaisia pohdittavia asioita mielessään. Jostain oli löydettyä vertaistukea ja heti.

Raising Freethinkers on käytännön ohjekirja Dale McGowanin kirjan Parenting Beyond Belief, ja sekin löytyi kirjahyllystä aika pian ensimmäisen kirjan kotiutumisen jälkeen. Kirjat ovat hyvä pari jokaiseen uskonnottomaan kotiin, sen verran paljon vinkkejä ja tukea sieltä saa mm. erilaisen joulun viettämiseen ja vanhan uskovaisen isoäidin kohtaamiseen. Kirjoittajat ovat amerikkalaisia, ja se näkyy, monesti suosittelavat esimerkiksi Unitarian Universalism – "kirkon" tapahtumiin osallistumista tavallisen jenkki-kirkon jäsenyksen sijaan.

Lapsen luontaisen uteliaisuuden tukeminen, uskonnoista tietäminen, Joulupukki-satun uskominen, kuoleman kohtaaminen, etiikka ja eettinen elämä uskonnottomassa perheessä, elämän juhlistaminen ja yhteisön löytäminen ja luominen – siinä osa kirjan tärkeästä annista. Todellakin, kirja ohjaa luomaan itselleen uskonnotonta perheiden yhteisöä, koska yksin tässä maailmassa on to-

della rankka olla. Lapsillekin on hyödyksi nähdä, että on muitakin perheitä, joissa kannustetaan vapaaseen ajatteluun, ylhäältä annettujen uskomusten kriittiseen pohdintaan ja joissa silti eletään normaalia arkea ja annetaan vaikka jouluisin lahjoja ihan vaan sen takia, että on ihana viettää aikaa yhdessä sukulaisten kanssa ja juhlistaa vuoden pimeintä aikaa. Tai talvipäivänseisäusta. Tai vaikka miehen ja minun keksimää Lentävän poron juhlaa - satuhahmo kuin satuhahmo, kunhan on hyvä jutlat...

Raising Freethinkers koostuu yhdeksästä kappaleesta, jotka alkavat tekijöiden alkusanoilta, viittaavat Parenting Beyond Belief –kirjaan tai kertovat muuten aiheesta. Sen jälkeen on kyseiseen teemaan tulleita kysymyksiä, käsittääkseni PBB-kirjan jälkeen kirjoittajille tulleita kysymyksiä, joihin kirjoittajat ovat kirjoittaneet vastauksia. Vastaukset ovat parista rivistä useaan sivuun, ovat täynnä omia kokemuksia, vinkkejä ja apua. Jokainen kappale päättyy linkki- ja vinkkisivustoihin, joista löytyy hyviä internetisivuja aiheesta, kirjoja, elokuvia ja yhteystietoja eri yhteisöihin. Kaikki Yhdysvaltoihin ja Englantiin, mutta niiden kautta on löytynyt muun muassa ihana kesäleirikeskus Kanadan puolelta ja Englannin vapaa-ajattelijoiden kotisivut ja joiden kautta on löytynyt pari hyvää mamma-blogiakin. Uskonnottomien perheiden yhteinen kesäleiri onkin haaveissa kirjan lukemisesta lähtien. Ja Camp Quest –leirille olisi kiva saada omat lapset mukaan.

Kesän 2011 jälkeen pahin ja akuutein kriisi on lieventynyt. Kirjasta ei ollut juuri suoraa apua

siihen, mitä vastaan päiväkodille, mutta siitä oli apua meidän perheemme maailmankuvan sanallistamiseen sellaiseen muotoon, että siitä saa päiväkodillekin ammentua jotain. Jotain kättä pidempää, jotain mihin pohjata, kun on itse kasvanut uskonnottomassa luterilaisessa tapakirkkoon kuuluvassa perheessä, ja josta halua listaa vuoden pimeintä aikaa. Tai talvipäivänseisäusta. Tai vaikka miehen ja minun keksimää Lentävän poron juhlaa - satuhahmo kuin satuhahmo, kunhan on hyvä jutlat...

Kalevalan versio maailman synnystä ja Jesus Christ Superstar –leffan näkeminen sitten isompina) ja Suvirren viimeisen säkeistön aikana ei tarvitse nauttia seisoamaan. Eikä tarvitse laulaa mukana. Ympäriön uskonnollisen maailman keskellä pitää pysyttyä elämään otamatta uskonnollisiin piirteisiin osaa, toisia ihmisiä pitää osata kunnioittaa vaikkei heidän maailmankatsomustaan pystyisi ollenkaan ymmärtämään ja omasta näkemyksestään pitää osata kertoa rauhallisesti ja suuttumatta, uudestaan ja uudestaan. Siihen tästä kirjasta on ollut apua.

Nyt kun sen vielä saisi suomeksi, jotta kirja ja sen hyvä anti olisivat useamman tavoitettavissa.

Satu Siltaloppi
kohta kolmen uskonnottomasti kasvatettavan pikkutenavan äiti

Kuva: Kimmo Laine

ILTAPÄIVÄKERHO-TOIMINNAN TULEE OLLA TUNNUSTUKSETONTA

Pienten koululaisten iltapäivähoito on lakisäateistä kuntien vastuulla olevaa toimintaa. Silti siinä voi olla uskonnon ja omantunnon vapauden ja lasten yhdenvertaisen kohtelun ongelmia. Ne ilmenevät lähinnä kunnan seurakunnilta tai seurakuntayhtymiltä hankkimissa iltapäiväkerhopalveluissa. Kunnan vastuutahojen lisäksi myös vanhempien on syytä valvoa lapsen ja perheen perusoikeuksien toteutumista ja tarvittaessa puuttua havaittuihin epäkohtiin.

Eka- ja tokaluokkalaisten koulupäivä on lyhyempi kuin ylempillä luokilla ja lapset ovat sen verran pieniä, että useimmat tarvitsevat hoitoa kun vanhemmat ovat töissä. Kolme vuotta sitten tehdyn Esa Iivosen selvityksen mukaan kunnat tuottavat iltapäiväkerhoita noin puolet. Toinen puoli hankitaan ulkopuolisilta toimijoilta erilaisin sopimusjärjestelyin. Palvelu on perheille maksullista.

Noin puolet ulkopuolisista toimijoista on erilaisia 3. sektorin järjestöjä, kuten urheiluseuroja ja lapsi- ja nuorisotyötä tekeviä järjestöjä. Ovapta Kuorumetsien Mint ja demarien Nuoret Katsatkin paikoin iltapäiväkerhojen pitäjinä. Toisen puolen kerhoista eli kokonaisuutena noin neljänneksen ovat saaneet hoitaakseen evankelisuterilaiset seurakunnat ja seurakuntayhtymät.

Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito on säädösten mukaan uskonnollisesti tunnustuksetonta ja poliittisesti sitoutumatonta toimintaa. Näin asian tulisi olla myös seurakuntien hoitamissa iltapäiväkerhoissa. Näin ei kuitenkaan aina ole, vaan seurakuntien kerhotoimintaan on saatettu ympästä uskonnon harjoittamista, esimerkiksi johdettua rukoilua välipalan jakamisen yhteydessä tai uskonnollisen laulun ja virsien oppettamista.

Seurakunnilla on pitkät historialliset perinteet omasta lapsi- ja nuorisotyöstä, pyhäkoulusta erilaisiin kerhoihin. Jos samat työntekijät pitävät välillä seurakunnan omia kerhoja, joissa on uskonnollista kasvatusta, ja välillä kunnan tilaamia iltapäiväkerhoja, heillä voi olla ilmeisiä roolin vaihtoon liittyviä ongelmia, vaikka esimies

ei heitä suoranaisesti lähetyshöön iltapäiväkerhoissa olisi käyntykään.

Kunnat ovat jakaneet eri toimien iltapäiväkerhoja siten, että jollakin alueella saattaa toimia vain seurakunnan kerho. Vanhemmalla ei ole tällöin mahdollisuutta valita muuta kuin seurakunnan ker-

ho, sil- lä lapsi ei voi itse kulkea koulun jälkeen pitkiä matkoja. Kun kyse on julkisesta palvelusta, kerhojen tulisi olla suhteellisen tasalaatuisia ja toimia samoja pelisääntöjen mukaan.

Opetushallituksen velvoittavien määräysten mukaan toiminta "pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuus ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hy-

väksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. (http://www.oph.fi/download/131412_po_aamu_ja_iltapaivatoiminnan_perusteet_2011.pdf).

Vapaa-ajattelijain liitto on ottanut kantaa iltapäivätoiminnan kehittämiseen vuonna 2009 antamassaan lausunnossa (<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lausunnol/apip-toiminta>). Liiton mielestä kuntien ei tule antaa yleistä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa ollenkaan uskonnollisten yhteisöjen ja seurakuntien hoidettavaksi, sillä se ei ole luottamusta herättävä vaihtoehto. Kuntien onkin suositeltavaa tuottaa tätä tärkeää ja kehittyvää palvelua itse tai käyttää vain yleiseen palveluun sopivia 3. sektorin järjestöjä.

Mikäli liiton kannan vastaisesti kunnat kuitenkin antavat aamu- ja iltapäivähoidon tuottamista myös uskonnollisten seurakuntien ja muiden uskonnollisten yhdyskuntien hoidettavaksi, niitä koskeissa avustus- ja palvelusopimuksissa sekä niiden valvonnassa tulisi kiinnittää erityinen huomio siihen, että toiminta ei saa olla luonteeltaan uskonnollista.

Virallinen valvontavelvollisuus asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi on kunnalla, joka on palvelun tilaaja. Toki yleinen valvontavelvollisuus on myös lapsen vanhemmilla. Toiminnan neutraalisuudesta on syytä kysymällä varmistaa, että toimintaan ei sisälly uskonnollista ohjelmaa eikä johdettua uskonnon harjoittamista. Tämän täytyy koskea kaikkia, ei vain niitä lapsia, joiden vanhemmat ottavat asian puheeksi.

Havaituista epäkohdista on syytä paitsi keskustella henkilökunnan jäsenten ja heidän esimiehensä kanssa myös ilmoittaa kunnan vastaaville viranomaisille, jotka ovat tämän julkisen palvelun tilaaja. Ongelman jatkuessa suositeltavaa on ottaa yhteys ja kertoa tilanteesta Helsingin vapaa-ajattelijoihin. Mikäli epäkohtia ei korjata, niiden korjaamiseksi on mahdollista toimia viime kädessä myös hallinto-oikeudellisin toimin. Joskus tämän mahdollisuuden esille tulo nopeuttaa korjaavia toimia.

Julkisissa palveluissa tulee kunnioittaa kaikkien ihmisten ja varsinkin pienten, puolustuskyvyttömiä lasten yhdenvertaista, tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua myös uskontojen ja vakauksien suhteen.

Esa Ylikoski
Kuvat: Peppi ja Pinja Pääkkönen

LAPSILLE JA NUORILLE PROPAGOIMISESTA

Helsingin Vapaa-ajattelijoiden hallituksessa päätettiin tänä vuonna ottaa kantaa uskontojen ja uskonnotomien asemaan päiväkodeissa ja kouluissa. Itselläni ei ole jälkeläisiä, mutta voinhan minäkin siitä jotain sanoa koska olen lapsuudessa itsekin ollut.

Ottaisitko Jeesukselta kitaran?

Ilmeisesti jo 1970-80-luvuilla uskonnonopetuksen kouluissa oli tarkoitus olla jotenkin tasapuolisesti yleissivistävää. Päiväkodissa ja ala-asteella käytiin välillä kirkossa ja kerrottiin erityisesti Jeesuksesta mm. pahvitalujen avulla. Saimme myös kirjan, jonka valkeita sivuja saattoi hinkata lyijykynällä saadakseen Raamatun tapahtumia esittäviä piilokuvia näkyviin. Aika pian tajusin, että kuvat erottuivat kirkkaassa valossa kellertävinä, ei tarvinnut hinkata.

Sitten yläasteella kerrottiin muista uskonnoista teknisluotoisesti, minkä nimisiä jumalia on ja kuinka paljon. Minkä valtioden ja jokisuis-tojen alueilla usko- koo kuin- ka mon- ta pro- sent- tia mitenk.

Koska eksootimpien uskontojen edustajia oli tuolloin maassamme vähemmän, heistä näytettiin lähinnä kuvia.

Aina välillä jonkin paikallisen seurakunnan edustajat kävivät "esittäytymässä". Ne olivat suosittuja, musiikkipiitoisia tunteja vanhoihin opettajannaamoihin kyllästyneille. Muistan erityisesti kaksi hauskaa romanimiestä helluntaiseurakunnasta. Tunnin lopuksi toinen tarjosi toiselle kitaransa.

Toinen ei raaskinut ottaa hienoa soittopeliä. Tästä toinen pahastui. Meille kerrottiin, että Jeesuksen armo on kuin tämä kitara. Jeesus on antanut meille arvokkaan lahjan, on loukkaavaa olla ottamatta sitä vastaan.

Yläasteella meitä kävi toisinaan viihdyttämässä gospelmuusikko Christian-Charles de Plique. Hänen olemuksestaan paisoi, kuinka Jeesuksen armo on iloinen asia. Paikallinen evankelisluterilainen seurakunta painotti rippikouluikäisille, että kirkon tiloihin voi tulla ihan vaan juttelemaan, pelaamaan pelejä ja tapamaan muita nuoria.

Hullua hurskaammaksi?

Miten informatiivista tällainen uskon- kantas- tus oli? Ensin, kun olin aivan

pieni, Jeesuksen ihmetoet opetettiin tapahtuneina tosiasioina. Sitten kristillisen seurakunnan edustajat kertomaan meille, että armolahja tulee ottaa vastaan ettei Jeesus pahastu, ja heidän tiloissaan on musaa ja pelejä.

Helluntailaiset musikantit eivät lopulta kertoneet meille yhtään mitään siitä, millaista heidän seurakunnassaan on. Mikä on

kiellettyä, ketkä ovat ylimpiä auktoriteetteja, kuinka helppoa seurakuntaa on vaihtaa. Luterilaiset jeejeepparit eivät kertoneet, mitä mieltä ollaan esimerkiksi homoista. He tulivat koulutunneille pääasiassa kutsumaan meitä tapahtumiinsa. Jos Nastolassa olisi vaikuttanut riittävän näkyvästi vaikka krishnalaisia, hekin olisivat varmaan käyneet näyttämässä kuinka laulu raikaa ja tulkkaa mukaan.

Veikkaisin, että myös ateistimista kerrottiin, mutta en muista sitä käsittelevästä opetuksesta yhtään mitään. On vähän eri asia käydäankko jonkin porukan olemassaolo läpi liitutaalulla, vai käydäankko toistuvasti heidän tiloissaan ja seurataan musiikkiohjelmanmeroitaa.

Informaatio ja markkinointi on erotettu muissa aineissa niin selkeästi, että taloustieteen tunneilla pankit eivät tulleet markkinoimaan meille lainojaan eikä kotitalouden tunneilla kerrottu kenen vehnäjauhoista tulee maistuvimmat pullat. Uskonnonopetus ei enää nykyisin liene noin räikeää markkinointia, mutta ei sen käsitäkseni silloinkaan pitänyt olla.

Kehittyvien aivojen rauhoittaminen

Minusta on kohtuutonta vaatia, että päiväkodissa tai koulussa vie-

raileva seurakunnan edustaja ei saisi esittää omaa uskoaan positivistisessa valossa. On niitä lähetyskäskyjäkin. Vastuu taitaa olla pikemminkin vierailujen järjestäjillä. Yläasteella jotkut varmaan jo uskaltavat suhtautua vierailijoihin kriittisemmin, kyselevät kiperiä eivätkä vain kuuntele ilosanomaa. Sen nuorempia en välttämättä altistaisi "esittäytymisten" ja "vierailujen" nimellä kulkeville markkinointisessioille lainkaan.

Entä pyhien kirjojen tarinat, kuten puhuva käärme, Nooan arki ja Lasarus? Ne ovat jopa monien uskovien raamatuntuntijoiden mielestä todennäköisesti sikkua legendaa, on aivan älytöntä toimintaa kertoa niitä pikkulapsille totuutena ja vuosia myöhemmin purkaa ohjelmointia. Ei Raamatun tarinoita voi piilottaakaan - ne ovat aika kiinnostavia - sen sijaan voinee kertoa niiden epäselvästä totuusarvosta; joidenkin mielestä tämä on totta, joidenkin mielestä satua, ehkä siltä väliä. Sel-

laisesta epävarmuudesta kertominen voi, hyvänä aikana, innostaa ajattelemaan asioita itse. Itse luovuin uskonnosta vähän rippikoulun jälkeen, alettuani lukea Raamattua ja oltuani eri mieltä monien ehdottomien kieltojen

Teksti ja kuvat: Pertti Jarla

INTERNET MAHDOLLISTAA TOIMIVAN KANSALAISYHTEISKUNNAN

Internet on merkittävä mielipiteen, maailmankuvien ja yhteiskunnan muokkaaja, niin hyvässä, kuin pahassa. Internetin avulla äänensä ovat saaneet kuuluviin tahot, joilla ei ollut mitään mahdollisuutta suurempaan huomioon radion, television ja printtimedian valtakaudella.

Aikaisemmin raha oli keskeinen tekijä, joka mahdollisti medioiden käytön ja sitä kautta huomion asialleen. Internetin kuka tahansa voi perustaa oman sivuston. Sivuston menestys on kiinni omasta viitseliäisyydestä ja nokkeluudesta. Isollakaan rahalla ei välttämättä saa aikaan sivustoa, joka oikeasti kohtaisi kohderyhmänsä.

Nykyään lähes kaikki uudet ideat ja virtaukset välitetään internetin kautta. Internet mahdollistaa tiedon levittämisen ja keskustelun aiheen ympärillä. Keski-sintä internetissä on sen suhteellisen edullisuus. Tämä on seurausta siitä, että materiaalin ja tekniikan tuottaminen internetsivuille pystytään hoitamaan vapaaehtoisvoimin. Sivuston näkyvyyden netissä tarvitaan webhotelli tai palvelin, mutta niiden hinta on murto-osa vaikkapa lehtien painamiseen tarvittavasta painokoneesta. Lehden

retorisesti, että "vaikka en pidä mielipiteestäsi, olen valmis loppuun asti puolustamaan oikeuttasi sanoa typerä mielipiteesi.

Vapaa-ajattelijat netissä

Vapaa-ajattelijat ja laajemmin uskonnottomat ovat olleet yksi laaja ja ryhmä, joka ei ole saanut ääntään kuuluville perinteisen median aikana. Huomiotta jäämiseen on monia syitä, mutta keskeisinä voidaan mainita perinteisen median rakentaminen olisi vaatinut sellaiset taloudelliset ponnistukset, että siihen ei olisi mitenkään riittänyt voimavaroja.

Internetin aikakaudella vapaa-ajattelijat ovat pystyneet hyödyntämään uutta mediaa varsin tehokkaasti. Tämä johtuu pitkälle siitä, että uskonnottomuus viehättää nuoria miehiä, josta merkittävä osa on ollut tietotekniikasta kiinnostuneita. Koska vapaa-ajattelijat ovat itse pystyneet rakentamaan omat internet -sivustot, ei taloudellisten resurssien puute ole hä-

rinnyt toimintaa. Vapaa ajattelijain liitto sai ensimmäisen oman kotisivuston vuosituhaten vaihteessa. Eroakirkosta.fi -palvelu perustettiin 2003 marraskuussa. ET-opetus.fi -projekti käynnisti internetsivuston marraskuussa 2008. Nämä esimerkit kertovat, että internetistä on todellakin ollut hyötyä vapaa-ajattelijaille. Enää ei ole tarvinnut olla riippuvainen perinteisen median hyväntahtoisuudesta. On kyllä rehelliisyyden nimissä todettava, että nykyaikainen radio, televisio tai printtimedia eivät ole läheskään samalla tavalla kallellaan kirkkoon päin, kuin vielä pari vuosikymmentä sitten. Nykyaikainen toimittaja ainakin pyrkii jutuissaan objektiivisuuteen - hyvä niin.

Vaikuttaako internet-toiminta oikeasti?

Voidaan tietenkin kysyä, vaikuttaako internetaktiivisuus oikeasti. Voisihan olla, että internetin onnistumiset eivät kuitenkaan näkyisi mitenkään reaali maailmassa.

Varmaankin suuri osa internetin kirjoituksista ja toiminnasta häviää horisonttiin jälkiä jättämättä. Toisaalta toiminta voi aiheuttaa hyvinkin merkittäviä jälkiä yhteiskuntaan ja yleiseen ajatteluun. Näistä voi aikaa myöden hyvinkin kehkeytyä suuria yhteiskunnallisia muutoksia ja uudistuksia.

Omalle kohdalle osunut hyvinkin laajalle ulottunut internet-hanke on eroakirkosta.fi -palvelu. Sen kautta on eronnut kirkosta noin 9 vuodessa yli 320 000 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsentä. Olen jokseenkin vakuutunut, että näin valtava jäsenkato toisesta valtionkirkosta on vienyt Suomea hyvän matkan kohti vakuumusten tasa-arvoa. Eroakirkosta.fi -palvelun tavoitteena alusta asti on ollut ajatus, että Suomen valtion tulisi suhtautua puolueettomasti ja neutraalisti eri uskontoihin ja maailmankatsomuksiin. Eroakirkosta.fi -palvelun ja laajemmin uskonnottomien työ on vielä kesken, koska uskonnotomia kohdellaan vielä monella yhteiskunnan saralla toisen luokan kansalaisina.

Teksti ja kuva: Petri Karisma

Uskonnonopetuksen vähentämisestä

Perusopetuslain mukaan "opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyhteyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. ... Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa".

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tulisi siis valmentaa lapsia maailman monimutkaisia haasteita varten ja antaa heille välineitä erilaisissa elämäntilanteissa ja ammatteissa selviytymiseen. Tehtävä ei ole helppo. Lain mukaan opetuksen tulisi edistää tasa-arvoisuutta, mutta nykyisellään tunnustuksellisen opetuksen tarjoaminen enemmistöille on vääriin. Uskonnon opetuksen vähentäminen ja sen suoranainen korvaaminen historialla, yhteiskuntaopilla se-

kä taito- ja taideaineilla ei myöskään ole suoranaisesti kestävä ratkaisu.

Muutoksen tulisi nousta uskonnon opetuksen muutoksesta. Se ei saisi olla tunnustuksellista, vaan yleistä erilaisiin kulttuureihin tutustuttamista. Maailmaan mahtuu paljon erilaisia uskontoja, joiden ymmärtäminen ja suvaitseminen valmentaisi oppilaita sivistyneitä kansalaisia, joilla voisi joku päivä olla itsellään mahdollisuus päättää mihin uskoa, vai uskoako mihinkään.

Taito- ja taideaineet ovat tärkeitä aineita myös, mutta ne eivät peruskoulussa pureudu, eikä voikaan pureutua, niihin seikkoihin, jotka tekevät taiteesta kulttuuria kritisoiavaa ja rikastavaa toimintaa. Ne ovat enemmänkin ruumiin kult-

tuuria, kuten urheilukin. Tunneilla opetellaan harjoittamaan oman kehon hienovireisiä taitoja, kuten erilaisia havainnoinnin ja toiminnan yhteyksiä.

Vaikuttaa siltä, että uskonnonopetusta vähennetään vain sen vuoksi, että sen sisältöä ei tarvitsisi uudelleen kehittää. Sehän vaatisi lisää resursseja. Sääli, koska monimuotoistuvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa olisi tarpeen kouluttaa kansalaisia, joilla olisi kyky ja välineet ymmärtää ja suvaita.

Mikko Ijäs

Vapaa-ajattelijat netissä: et-opetus.fi eroakirkosta.fi vapaa-ajattelijat.fi

Esa Ylikoski toimii uskonnon- ja omanutunnon vapauden puolesta harpuin, huiluin ja kanteleluin. (Kuva: Markku Pääkkönen)

HARPUIN, HUILUIN, KANTELUIN

Esa Ylikoski on Vapaa-ajattelijain liiton pääsihteeri ja Helsingin vapaa-ajattelijoiden varapuheenjohtaja. Hän on erityisen aktiivinen uskonottomien oikeusturvan edistäjänä ja tehnyt kanteleita uskonnon- ja omanutunnonvapauden puolesta. Kyselimme Esalta kulumisia:

Miten kesä meni?

Kiitos kysymästä, hyvin: lomaa, työtä ja vapariitoimintaa, lukemista ja lenkkeilyä, vierailuja ja perhetapahtumia. Uusi ihmis-oikeusvaltuuskunta kokoontui kesäkuussa ja sen kasvatustaosto aloitti työnsä elokuussa.

Toimit lehtorina Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Nurmijärvellä, kerro vähän työstäsi...

Opetan järjestö- ja vapaaehtoisuustyön kehittämiseen suuntautujia sekä viestintää. Ohjaan harjoittelujia sekä kehittämissuunnitelmien ja opinnäytetöiden tekemistä yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Olet aktiivinen vapaa-ajattelijana, mikä syytyi kipinän?

Olen työskennellyt opetus- ja koulutushommissa yli 30 vuotta. Kun aloitin historian ja yhteiskuntaopin opettajana ja opetin samalla myös elämäntutkimusta, huomasi, ettei uskonnon ja omanutunnon vapauden tilanne kouluissa ollut käytännössä hyvä. Sen viritäminen liitettiin vapareihin.

Uskonottomien oikeusturvan puolestajana joudut kahlaamaan läpi paljon lainsäädäntöä ja asetuksia, kerro vähän mistä kaivat tietosi?

Keskeiset ihmis-oikeussopimukset ja perustuslain 6 § ja 11 § ovat muuten aika lyhyitä ja selkeitä, kuka tahansa pääsee helposti jyvälle perusasioista. Pitää katsoa myös perusteluita ja valiokuntien mietintöjä sekä eri tahojen lausuntoja. Valtioneuvoston hankere-

kisteri (www.hare.vn.fi) on muuten hyvä apuväline. Liitto ja et-opetus.fi -projekti saavat yhteydenottoja lasten vanhemmilta, ja sitä kautta saamme "realiteettiterapiaa", joka antaa myös motivaatiota toimia edelleen perusoikeuksien parantamisen puolesta. Tavoitteena on, että uskonottomien edustajat pääsisivät aiempaa paremmin mukaan lakien valmistelyöhön; kirkon ja uskontokuntien edustajat ovat päässeet mukaan tätä ajat.

Mihin perustat näkemyksesi?

Vapaa-ajattelijain yhteiskunnalliset tavoitteet perustuvat selkeästi kansainvälisiin ihmis-oikeusäädöksiin, Euroopan unionin perusoikeusasiakirjaan sekä Suomen perustuslain säätämään yhdenvertaisuuteen, uskonnon ja omanutunnon vapauteen. Sikäli ihan tukeva kivijalka. Vetoamme myös perustuslain 22 §:ään, jossa lukee: "Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen." Sen sijaan kirkkolakipykälä (76 §) pitäisi yksinkertaisesti poistaa perustuslaista. Tämä lopettaisi kirkolliskokouksen valtiokirkollisen etuoikeusaseman, ei tietenkään itse kirkkoa yhteiskunnasta.

Onko uskonnon- ja omanutunnonvapaudessa mielestäsi edistytty viime vuosina?

Perusoikeusudistuksen jälkeen tehtiin 2000-luvun alussa erialojen lakeihin uudistuskierros, joka jäi kuitenkin valitettavasti puolittiehen uskonnon ja omanutunnon vapauden sekä uskontojen ja vakaumusten yhdenvertaisen kohtelun osalta.

Hyvää oli, että elämäntutkimustietä tuli uskonnollisiin yhdistyksiin kuulumattomien ensisijaiseksi katsomusaineeksi. Samoin se, että kirkkoon kuluviensa ei ole pakko osallistua uskonnon harjoittamiseen. Kouluissa näi-

den uudistusten noudattaminen ja saattaminen luontevaksi käytännöksi on yhä yllättävän nihkeää. Vast'ikään eräs lukion rehtori sai sapiskaa apulaisoikeusasiameheltä yritettyään pakottaa kaikki kirkkoon luuluvat jumalanpalvelukseen.

Nyt tarvitaan päivityskierros, sekä lakeihin, asetuksiin, ohjeisiin että käytäntöihin. Tätä osoittaa hyvin selvästi myös apulaisoikeuskanslerin tammikuussa 2012 tekemä päätös, jonka mukaan (Seinäjoen käräjäoikeuden järjestämistä) käräjäjumalanpalveluksista tulisi luopua. Uudelleen ajatella vaatii erityisesti yksityisyyden suoja. Valtion tai kunnan ei pidä järjestää tilanteita, joissa uskonto tai uskonottomuus tulevat julkisiksi. Kun valtion tai kunnan minkään toimialan tehtäviin ei ole säädetty uskonnon harjoittamisen järjestämistä, miten on mahdollista, että verovaroilla silti edelleen organisoidaan uskonnollisia tilaisuuksia?

Mitkä ovat väkevimmit haasteet vakaumusten tasa-arvon tiellä?

Yhtäältä tietämättömyys uusista ihmis-oikeusnormeista, toisaalta ymmärtämättömyys erilaisuuden kunnioittamiseen.

Kuinka syksysi etenee?

Syksy on aina kiireinen töissä. Kiirettä on tarjolla myös tässä vapaehtoisuudessa eri järjestöissä. Toimin vaparien lisäksi myös kansalais- ja yhteisöradiona toimivan Lähiradiation ylläpitäjätöissä sekä rauhanjärjestöissä. Vapareissa teemme ohjelmatyötä sekä juhlimme liiton 75-vuotispäivää marraskuun alussa. Painopisteenä jatkossa ovat lasten oikeudet. Heidän on mahdotonta tai vaikeaa puolestaa omia oikeuksiaan itse.

Markku Pääkkönen

KAIKKIVALTIAS JA HYVÄ JUMALA

Kun ihmisiä kohtaavat erilaiset, kammottavat, kärsimystä aiheuttavat katastrofit kuten tsunamit, joukkoampumiset ja muut, monia ihmisiä koskevat onnettomuudet, pidetään niiden jälkeen säännömukaisesti jumalanpalvelus. Mutta eikö kaikkivaltias jumalaa kohtaan pitäisi järjestää silloin mielenosoitus, jos kerran tähän jumalan ominaisuuteen uskotaan? Miksi jumala näki parhaaksi järjestää niin paljon kärsimystä ihmisille - vai eikö hän olekaan hyvä, vaan osittain paha jumala? On syytä olettaa, että jumalanpalvelusten järjestäjät ja osanottajat pitävät itseään uskovaissina.

Tätä jumalan kaikkivaltiuuden ja hyvyyden välistä ristiriitaaahan on pohdittu satojen, ellei tuhansien vuosien ajan. Kyse on ns. teodikean ongelmasta, johon teologit ja muut vähemmän oppineet uskovaiset ovat yrittäneet esittää monenlaisia ratkaisuja.

Tapauskoivaisten vastauksia

Mitähän tapauskoivaisten tästä ongelmasta ajattelevat - siis ne, joiden päämotiivit kuuluu kirkkoon ovat kirkkohäät, kastetoimitus ja rippikoulu? Oman kokemuksen mukaan eivät yhtään mitään. Tavallinen vastaus lienee se: "että tutkimattomat ovat herran tiet".

Siihenpä sitten keskustelu loppuikin ja voidaan siirtyä käsittelemään esimerkiksi viimeisten aikojen tuloksia.

Voihan olla, että monet uskovat kuitenkin salaisesti mielessään saatanan olemassaoloon. Silloin kyse olisi jumalan ja saatanan välisestä kamppailusta, jossa jumala joskus pärjää, joskus taas ei. Raamatun Jobin kirjan mukaan taas sekä jumala että saatanat ovat olemassa, mutta jumala on voimakkaampi. Silloin tällöin jumala antaa pimeyden ruhtinaalle kuitenkin luvan aiheuttaa ongelmia valituille taivoille.

Tai sitten ajatellaan, että jumalan mielialat vaihtelevat niin, että huonolla tuulella ollessaan hän järjestää ikävyyksiä haluamilleen kohderyhmille. Jos jumala ei poista pahaa maailmasta, hänen persoonassaan täytyy olla jokin pimeä puoli. Onhan myös mahdollista, että onnettomuuksia ja katastrofeja pidetään seurauksina niiden kohteeksi joutuneiden henkilöiden synneistä tai jumaluskon puutteesta ja siten oikeudenmukaisina rangaistuksina. Näitä oletuksia tapauskoivaisten kuitenkaan harvemmin pukevavat avoimesti sanoiksi.

Osa tapa- ja muistakin uskoavaisista saattaa uskoa helvetin olemassaoloon. Teodikean ongelman selityksen kannalta se mer-

kitsisi sitä, että jumalan hyvyys ei koskekaan kaikkia ihmisiä - osa on sellaisia, joitten kohdalla jumalan kärsivällisyys loppuu ja heidät määrätään riittämättömän uskon- sa vuoksi "kadotukseen", joka lienee kaunisteltu ilmaisu helvetille. Tosin eräät kristityt ovat julkisesti kiistäneet tämän ja väittäneet kaikkien pääsevän taivaaseen, ku-

kuitenkin koko ajan hänen käsisään. Me kysymme silloin tietysti: mikäähän tämä nerokas suunnitelma voisi olla? Tällöinen ajattelu tuntuu aika raa'alta pahaa aavistamattomien uhrien ja heidän omaistensa näkökulmasta. Raaka on myös syvästi sisistyneenä pidetyn professori Matti Klingenin näkemys, jonka mukaan pahaa

on olemassa maailmassa, jota hyvyys erottuisi paremmin - tähän katsantokanta julkaistiin aikoinaan Helsingin Sanomien NYT-liitteessä.

Jonkun lajin uskovaiset ajattelevat, että paha johtuu siitä, että jumala loi ihmiselle vapaan tahdon. Jos ihminen valitsee pahan hyvän asemasta, ei jumala pysty sitä enää estämään. Tällainen katsantokanta vallinne ainakin kalvinistisessa teologiassa. Silloinhan jumala ei kuitenkaan ole kaikkivaltias, koska hän on luovuttanut osan vallastaan ihmiselle. Tämäkin "kalvinistinen" selitys ei tietysti auta luonnonkatastrofiin kuten tsunamien, maanjäristysten ja vastaavien ymmärtämisenä, koska niihin ei ihmisellä ole osaa eikä arpaa.

Kristinuskoon kuuluneet myös käsitys viimeisestä tuomiosta, vaikka saarnastuolista siihen kai harvemmin viitataan. Silloinhan kaikki maanpäälliset epäoikeudenmukaisuudet korvautuvat tai-

vaan ihanoiksilla ja muuta perustetta edeltävän ajan kärsimyksille ei tarvita. Vaikka kaikkivaltiaan jumalan järjestämä koettelemus vaikuttaa kohtuuttomalta, saadaan kompensatio kärsimyksistä viimeisen tuomion jälkeen. Tämän selitysmallin sisäistäminen vaatii kyllä todella vahvaa uskoa koettelemuksen kohteelta.

Muitakin teologisia selitysyri-tyksiä lienee olemassa teodikean ongelman ratkaisemiseksi, mutta jo niissä esiintyvien käsitteiden ymmärtäminen ja konkretisointi (armo, perisynti, sovitus, kadotus yms.) ymmärtäminen uskonottomalle (ja varmaan uskovallekin) on ylivoimaista.

Näin olen ei auta muu kuin yhtyä vapaa-ajattelijoiden taan- noisen puheenjohtajan, professori V.T. Aaltosen muotoiluun: "Jos jumala on tahtonut, että paha tuli maailmaan, ei hän voi olla hyvä. Jos taas paha tapahtuu vastoin hänen tahtoaan, hän ei ole kaikkivoipa". Jos joku kuitenkin haluaa uskoa jumalan hyvyyteen, tulisi hänen johdonmukaisuuden vuoksi muistuttaa päättäjää asiasta vaikkapa kunnan mielenosoituksella.

Artikkeli on luettavissa sähköisenä osoitteesta: www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki/wiki/index.php?title=Teodikea.

Lauri Honka
Kuvat: Kimmo Laine

Pakkoukonto

Evangelisluterilaisen kirkon jäsenen on pakko opiskella koulussa uskontoa. Kirkon jäsenille elämäntutkimustiedon opiskelu on mahdollista vasta lukiossa ylimääräisillä kursseilla, mutta uskonnon oppimäärä on silti pakollinen. Kirkkoon kuulumatoppilas kuitenkin saa ja valitettavan usein myös joutuu opiskelemaan uskontoa elämäntutkimustiedon sijaan. Sama kuvio toistuu myös asepalveluksessa, jossa uskonnolliseen palveluun osallistuminen

on pakollista kirkkoon kuuluville henkilöille. Kirkkoon kuulumatoppilille se on vapaaehtoista. On erikoista, että kirkon jäsenyydestä seuraa pakote osallistua uskonnon opetuksen ja uskonnon harjoittamiseen. Lain näkökulmasta katsotaan, että kirkon jäsenyys on siis valtakirja, jolla jäsen luopuu uskonnonvapaudestaan. Kirkon jäsenen on pakko osallistua kaikkeen uskonnolliseen toimintaan, jota kirkon parhaat ystävät eli kunta ja valtio keksivät laitok-

sissaan järjestää. Perustuslain mukaan ketään ei pitäisi asettaa eriarvoiseen asemaan uskonnollisen vakaumuksen perusteella, ja toisaalta, kenenkään ei pitäisi olla pakotettu osallistumaan uskonnon harjoittamiseen vastoin omaatuntoaan. Kirkon jäsenyys ei kuitenkaan ole itsestään selvä osoitus henkilön uskonnollisuudesta. Kirkon tilastollinen vuosikirja 2010 kertoo, että pääjumalanpalveluksissa käytiin 3,67 miljoonaa kertaa, ja kir-

kon jäsenmäärä on yli 4 miljoonaa, joten osa jäsenistä ei käynyt siis vuoden aikana pääjumalanpalveluksessa kertaakaan. Kirkon jäsenyys ei selvästikään merkitse automaattisesti sitä, että haluaisi osallistua yhteiseen uskonnon harjoittamiseen. Siksi onkin outoa, että kouluissa ja armeijassa on uskontopakko. Uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistuminen on lähes sataprosenttista silloin kun se on pakollista, ja täysin olematonta silloin

kun siitä saa itse päättää. Herää epäily, että pakkoukontonolla halutaan keinotekoisesti ylläpitää kristillistä kulttuuria, tehokengittää ja ylläpitää haihtuvaa "herranpelkoa". Kirkosta valuu ulos väkeä jatkuvasti. Se on menettänyt jäseniä 2000-luvun taitteesta lähtien. Millaiset tulvaportit aukaisivatkaan, jos pakkoukontonosta luovuttaisiin koulussa ja armeijassa?

Kimmo Laine

”OMANTUNNON SYYT” PERUSOIKEUDEN VÄÄRÄNÄ TULKINTANA

Perustuslain (11 §) mukaan ”kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen”. Tämän perusoikeuden toteutumista koulussa ja armeijassa Suomessa pyritään haikkaamaan otsikossa mainitulla käsitteellä ”omantunnon syyt”.

Nämä valtion ja kunnan ylläpitämät laitokset tarjoavat, suorastaan tyrkyttävät evankelis-luterilaisen uskonnon harjoittamista sisältäviä uskonnollisia tilaisuuksia myös muille kuin kyseisen kirkon jäsenille, ja uskonnollisista tilaisuuksista pois jäämisen mahdollisuuden yhteydessä viitataan ”omantunnon syyhin”.

Jos uskonnon harjoittaminen ei tunnu tarpeelliselta, sellaiseen ei tarvitse ryhtyä.

Armeijassa sotilaspappien retorinen tempu

Varusmiespalveluksen aikaisten katsomuksellisten vaihtoehtojen esittely alokkaille tapahtuu kaikille pakollisella infotunnilla, joka on nimetty ensimmäiseksi ”kirkollisen työn” oppitunniksi ja sen pitäjäksi on määrätty sotilaspappi. Käytännössä tällaisen markkinointijärjestelyn tarkoituksena on saada mahdollisimman moni kirkkoon kuulumatonkin osallistumaan papin pitämille kirkollisen työn oppitunneille, uskonnollisen sotilasvalan antamiseen

lina esitetystä normikäyttäytymisestä. Ihmisoikeudellinen käsite omantunto muunnetaan tällöin syrjivän painostuksen retoriseksi välineeksi puhumalla omantunnon ”syyistä”.

Jumalanpalveluksesta pois jäämiseen ei kuitenkaan tarvita mitään erityisiä ”syytä”, ei armeijassa eikä siviilissäkään. Alokkaan ja muut varusmiehet voisivat olla pois uskonnollisista tilaisuuksista armeijan palvelusaikana aivan yhtä hyvin kuin he ovat pois uskonnollisista tilaisuuksista viikonloppuvapaan aikana tai siviilissä.

Yleisen palveluohjessään mukaan uskonnollisista tilaisuuksista ja ”kirkollisesta työstä” pois jäännin mahdollisuus ”omantunnon syyistä” koski vain kirkkoon kuulumatomia; kirkkoon kuuluvilla osallistuminen olisi ”palvelusvelvollisuus”, mikä on myös aivan väärä tulkinta alussa mainitusta perustuslain kohdasta.

Koulu ja Opetushallituksen ohjeet

Opetushallituksen muistion (”Perusopetuslain muutoksen vaikutukset uskonnon ja elämäntätönsomustiedon opetukseen sekä koulun toimintaan” lukuun 5) ilmaus ”vapauttamisesta” ja ”omantunnon syyistä” sekä ”mahdollisuudesta kieltäytyä” ovat perusoikeuksiin kuuluvan uskonnon, omantunnon ja vakaumuksen vapauden hengen kannalta hyvin ongelmallisia. Muistiossaan ohjeistetaan seuraavasti: ”Huoltajan ilmoituksesta oppilas vapautetaan omantunnon syyistä uskonnon harjoittamisesta.” ja ”Koska oppilaalla on huoltajan ilmoituksesta ... mahdollisuus kieltäytyä uskonnon harjoittamisesta...”

Ilmaus luovat ohjailevan ja

painostavan kuvan siitä, että koulun toimintaan liitettyihin jumalanpalveluksiin ja uskonnollisiin päivänavauksiin osallistuminen olisi lähtökohtainen ja toivottava peruskäyttäytymismalli, vaikka niihin ei ketään voidakaan suoranaisesti velvoittaa. Tästä perusnormista olisi siten kuitenkin on mahdollisuus saada ”vapautus” erityisen ilmoitetun ”kieltäytymisenmenettelyn” kautta, mutta kieltäytymiselle pitää olla jotkin erityiset ”omantunnon syyt”.

Uskonnollisista tilaisuuksista pois jäantiin kouluissa ei kuitenkaan tarvita mitään erityisiä, jotenkin poikkeavia ”omantunnon syytä”, niin kuin asia joskus esitetään, vaan aivan samoin kuin oppilaan vanhemmat ovat pois seurakuntien jumalanpalveluksista sunnuntaina voivat perheen lapset olla pois arkena koulussa tarjotusta uskonnon harjoittamisesta. Omantunnon syytä ei tarvitse millään lailla edes ilmaista eikä perustella. Voi toimia vapaasti omantunnon mukaan, oman ajattelun ja tunteiden mukaisesti.

Vapaus on tietekin rajallista, jos julkisen vallan koululaitos näyttää suosivan yhtä uskontoa ja sen uskonnollisia tilaisuuksia. Oikeudenmukaista ja selkeintä tietenkin olisi, että koulut eivät enää ylipäätänsä järjestäisi koulupäivän aikana uskonnon harjoittamista sisältäviä uskonnollisia tilaisuuksia. Se ei estäisi seurakuntia tarjoamasta koulujumalanpalveluksia ja hartautilaisuuksia omissa tiloissaan esimerkiksi välittömästi koulupäivän jälkeen. Päivänavauksiinkaan ei tule sisältyä uskonnon harjoittamista, mutta se ei estäisi koulun ulkopuolelta tulevien vieraiden monipuolista käyttämistä päivänavauksissa.

Tämän kannan tukena ovat myös euroopan ihmisoikeustuo-

mioistuiimen viimeaikaiset ratkaisut. Apulaisoikeuskansleri Mikko Puimalainen kirjoitti päätöksessään (17.01.2012, Dnro OKV/1361/1/2009): ”EIT:n tulkintakäytännössä negatiiviseen uskonnonvapauteen on katsottu kuuluvan myös yksilön oikeus olla tuomatta esiin omaa vakaumustaan. EIT on muun muassa todennut, että EIS:n 9 artiklan vapaus tunnustaa tai olla tunnustamatta uskoa perusti yksilölle oikeuden siihen, ettei hänen tarvinnut paljastaa uskoaan tai uskonnollisia vakaumuksiaan eikä käyttäytyä sellaisella tavalla, että siitä voitiin päätellä, oliko hänellä sellaisia vakaumuksia. Siten artikla koski myös henkilöä, joka ei ollut uskossa ja tähän vapauteen puututtiin, jos valtio sai aikaan tilanteen, jossa henkilö joutui suoraan tai välillisesti paljastamaan sen, että hän ei ollut uskossa (Grzelak-tapaus 15.6.2010).”

Valtion tai kunnan ei siis pitäisi aiheuttaa tällaista tilannetta, joka rikkoo yksityisyyden suojaan uskonnon ja omantunnon vapauden osalta. Tämä näkökanta on nostettu esiin oikein hyvin itse asiassa jo vuonna 1903 esitettyssä Forssan ohjelmassa: ”Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdistykunnat katsottava yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopeus on poistettava kouluista.”

Teksti: Esa Ylikoski
Kuvat: Kimmo Laine

Tampereläinen Petri Karisma on toiminut Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtajana vuodesta 2011 lähtien. (Kuva: Ilkka Vuorikuru)

TUNNUSTELUJA TUNNUSTUKSETTOMUUTEEN

Maailmassa on valtiota, joissa uskonto on keskeinen yhteiskuntaa ohjaava tekijä. Toisaalta on olemassa valtioita, joissa on pyritty välttämään uskonnon vaikutusta valtion asioihin. Esimerkkinä valtiosta, jossa uskonto on aivan keskeinen vallankäytön väline, on Iran. Vaikka Iranissa valitaan parlamentti ja presidentti kerran neljässä vuodessa, niin kuitenkin korkeinta valtaa käyttää maan hengellinen johtaja, eli lain valvoja. Hengellinen johtaja mm. vahvistaa parlamentin laitoja maan tiedotusvälineitä ja on armeijan ylipäällikkö. Iranissa on voimassa Saria eli Islamilain laki.

Esimerkkinä valtiosta, jossa julkinen valta ja uskonto on erotettu voimakkaasti, on Ranska. Ranskaan säädettiin vuonna 1905 laki, joka kertoo, että Ranskan valtio ei tunnusta tai tue mitään uskontoa. Ranskalaiset kutsuvat tätä periaatetta nimellä Laïcité. Tämän voi suomentaa

tunnustuksettomuudeksi. Tunnustuksettomuusperiaatteen mukaan Ranskan valtio kohtelee puolueettomasti ja yhdenvertaisesti kaikkia uskontoja ja uskonnottomia maailmankatsomuksia.

Iranin tyylisessä teokratiasa kaikkien lakien pitää olla sopuissa Islamin kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että muutkin, kuin muslimit joutuvat alistumaan Sarian lakiin, vaikka se olisi heidän omien arvojensa vastaista.

Tunnustuksettomassa valtiossa lainsäädännön perusta ovat sekulaarit arvot ja yleiset ihmis- ja perusoikeudet. Tunnustuksettoman valtion lainsäädäntöä leimaa suhteellisen suuri liberaalisuus. Jos joku kokee lain liian liberaaliksi, niin hän voi olla soveltamat-

ta lakia itseensä.

Tästä on hyvänä esimerkkinä aborttilainsäädäntö. Jos joku kokee, että nykyinen aborttilaki on liian liberaali, niin hän voi vallan hyvin olla soveltamatta sitä itseensä. Vaatimus lain kiristämiseen ilman päteviä lääketieteellisiä perusteita on omien arvojen tuputtamista muille.

Kun tunnustuksettomassa valtiossa säädetään lakeja, niin olisi suotavaa, että argumentit säädettävän lain puolesta tai vastaan nousisivat rationaalisista perusteista. Uskonnoilla on paljon uskonnon sisäisiä arvoja jotka eivät ole yleisiä arvoja, joten tällaisiin arvoihin vetoamista tulisi välttää. Nämä uskonnon sisäiset arvot

lähtivät ajatuksesta, että julkinen liikenne ei toimi kunnolla sunnuntaisin ja toisena perusteluna oli lastenhoito-ongelmat sunnuntaina. Tiedetään, että kauppoissa on töissä paljon nuoria naisia. Heillä ei ole käytettävissään henkilöautoa samalla tavalla, kuin väestöllä keskimäärin. He ovat näin riippuvaisia julkisesta liikenteestä. Nuorilla naisilla on myös lapsia, joten huoli lasten hoidosta on aiheellinen. Niin kuin huomataan, asioita voidaan perustella myös rationaalisesti. Aina ei tarvitse paukuttaa vastustajaa pyhällä kirjalla päähän.

Suomen suunta on ilman muuta tunnustuksettomuus. Se tarjoaa tasa-arvoisimman kohtelun kaikille kansalaisille. Moniarvoisuuksessa Suomessa tunnustuksettomuus tarjoaa hyvät rakennuspuut parempaan Suomeen, koska tunnustuksettomuus valtio kuuluu koko kansalle eikä vain jollekin väestönosalle.

Räsänen luotsaamat kridet ovat vastuussa myös siitä ettei transsukupuolisten sterilisaatiota voida laakia olla vielä muuttamassa, kuten tällä hetkellä on Ruotsissa tapahtumassa. Kaikki mikä poikkeaa heteroperheestä pitäisi ilmeisesti Raamatun mukaan polttaa roviolla tai kivittää mutta sterilointi nyt on vähintään mitä niille luonnonoikeille voi tehdä. Ettei tule lisää semmoisia. Logiikka tässä on kaikei se että transsukupuoliset synnyttäisivät lisää transsukupuolisia... Tai jotain? Kyllä Päivi lääkärinä tietää miten biologia toimii.

Opetusministeri Gustafsson sai edeltäjänsä Henna Virkuksesta tehtäväkseen opetussuunnitelmauudistuksen. Hui kauhistus, uskonnonopeus oli uhattuna! Siitä meinattiin leikata jopa kolme tuntia pois! Mutta mikäs tuolta saapuukaan? Onko se luuta? Onko se vessaharja? Ei, se on Teräs-Päivi, joka viitata hulmuten ryntäsi katalan opetusministerin tonille vastustamaan uskonnonopeuksen leikkauksia. Huh, vain yksi ussantunti menetettiin, mutta jäljelle sentään jäi kymmenen hyvää tuntia joiden aikana tulevat sukupolvet ohjelmoidaan kilteiksi ev.lut-veron maksajiksi.

Tätä kirjoittaessani mieleeni muistui viitsi vuosia kehon eri elimet väittelivät siitä kuka on keuhon johtaja. Aivot ottivat johtajuuden taakan, koska nehan kaikki käskyt antavat. Sydän vaati johtajuutta koska pumppaa kaiken veren joka pitää muut elimet liikkeessä, ja niim edelleen... Väittelystä jatkui eri elinten kesken kunnes pyllyreikä meni lakkoon jonka seurauksena kaikilla alkoivat kurjat ajat. Muut elimet luovuttivat. Pyllyreikä sai tahtonsa läpi ja se julistettiin keuhon johtajaksi. En minä tällä yritä sitä sanoa että Päivi Räsänen olisi hallituksen suurin persreikä, mutta tuli nyt vaan mieleen.

Kuva ja teksti: Petri Karisma

Voi minun Päiviäni

Vuoden 2011 eduskuntavaalien persu-jytkyllä oli varsin draamaattinen vaikutus Suomen hallitukseen. Pesuilla itsellään ei ollut tämän kanssa niinkään tekemistä. Heidän poliittiset aikaansaannokset ovat olleet tähän asti lähinnä vittuilua ja satiirin viljelystä, ei mitään varsinaisesti hyödyllistä. Perhosvaikutuksena kuitenkin jytkyily johti siihen että Kristillisdemokraatit pääsivät hallitukseen, ja millä hinnalla! Sen sijaan että kiidettäisiin eteenpäin edistyksen tiellä, hallitus on nyt jumissa kädet sidottuna. Ei saa edistää homojen asiaa. Ei saa parantaa transsukupuolisten asemaa. Ei saa leikata uskonnonopeutta. Ei eutanasiaa. Ei sitä eikä tätä eikä ainakaan tuota!

Kaiken takana on nainen, Päivi Räsänen. On jotenkin käsittelemätöntä että yksi ihminen pystyy toimimaan kaiken kehityksen jarruna, ja kapulana hallituskoneiston rattaisissa. Kun keskustelua eutanasiasta yritettiin keuhalla herätellä henkiin, Räsänen iski pöytänsä natsikortin. Kun hallitusohjelmaa aikoiin sorvattiin kasaan, Sisäministeriksi nostettu Räsänen vaati silloin että tasa-arvoista avioliittolakia ei oteta hallitusohjelmasta. Siksi se on pitänyt salakuljettua eduskuntaan kansanedustajilta tullessa lakialoitteena joka nyt lepää jonkun virkamiehen työpöydän laatikossa odottamassa päivää jolloin aurinko nousee lännestä.

Räsänen luotsaamat kridet ovat vastuussa myös siitä ettei transsukupuolisten sterilisaatiota voida laakia olla vielä muuttamassa, kuten tällä hetkellä on Ruotsissa tapahtumassa. Kaikki mikä poikkeaa heteroperheestä pitäisi ilmeisesti Raamatun mukaan polttaa roviolla tai kivittää mutta sterilointi nyt on vähintään mitä niille luonnonoikeille voi tehdä. Ettei tule lisää semmoisia. Logiikka tässä on kaikei se että transsukupuoliset synnyttäisivät lisää transsukupuolisia... Tai jotain? Kyllä Päivi lääkärinä tietää miten biologia toimii.

Opetusministeri Gustafsson sai edeltäjänsä Henna Virkuksesta tehtäväkseen opetussuunnitelmauudistuksen. Hui kauhistus, uskonnonopeus oli uhattuna! Siitä meinattiin leikata jopa kolme tuntia pois! Mutta mikäs tuolta saapuukaan? Onko se luuta? Onko se vessaharja? Ei, se on Teräs-Päivi, joka viitata hulmuten ryntäsi katalan opetusministerin tonille vastustamaan uskonnonopeuksen leikkauksia. Huh, vain yksi ussantunti menetettiin, mutta jäljelle sentään jäi kymmenen hyvää tuntia joiden aikana tulevat sukupolvet ohjelmoidaan kilteiksi ev.lut-veron maksajiksi.

Tätä kirjoittaessani mieleeni muistui viitsi vuosia kehon eri elimet väittelivät siitä kuka on keuhon johtaja. Aivot ottivat johtajuuden taakan, koska nehan kaikki käskyt antavat. Sydän vaati johtajuutta koska pumppaa kaiken veren joka pitää muut elimet liikkeessä, ja niim edelleen... Väittelystä jatkui eri elinten kesken kunnes pyllyreikä meni lakkoon jonka seurauksena kaikilla alkoivat kurjat ajat. Muut elimet luovuttivat. Pyllyreikä sai tahtonsa läpi ja se julistettiin keuhon johtajaksi. En minä tällä yritä sitä sanoa että Päivi Räsänen olisi hallituksen suurin persreikä, mutta tuli nyt vaan mieleen.

Kimmo Laine

USKONNON VAHINGOLLISUUDESTA

Olin viime vuodenvaihteessa Länsi-Intiassa osallisena erään köyhän hindun kamppailussa, koska hänen pappinsa oli tulkinut hänen vatsavaivojen ja suolisto-ongelmien johtuvan, ei stressi peräisestä ärtyneestä paksusuolesta, vaan ärtyneestä jumalasta. Siis jostain niistä monesta miljoonasta. Hän oli uhrannut koko pienen omaisuutensa tuolle jumalalle, mutta tämä pappi vaati edelleen lisäuhrauksia, koska edelliset eivät olleet toimineet. Tällä kertaa hän vaati uhrikseen kokonaisen sian. Ensin oli riittänyt siankarvat, mutta ennemmin tai myöhemmin hänen olisi tuotava kokonainen sika. Kokonainen sika maksaa suunnilleen kolmen kuukauden palkan verran. Pappi vaati siis kolmen kuukauden palkan arvoista sikaa, jonka hän sitten itse voisi pistää lihoiksi ja syödä sen perheensä kesken. Edelleenkään ystävämme ei suostunut menemään lääkäriin.

Tämä tapahtui Intiassa, missä valtaosa väestöstä uskoo yli-luonnollisiin jumaliin ja heidän suoranaisiin vaikuttamiskyihin yksittäisten ihmisten arkisis-

sa ongelmissa. Mutta vastaavia tapauksia löytyy myös Suomesta. Odotin hammaslääkärin vastaanotolla Äänekoskella pari vuotta sitten vaimoani ja kuuntelin vierestä, kuin erän mies halusi peruuttaa kuukautta aikaisemmin varaamansa aikansa. Hän kertoi vastaanottajalle rukoilleen kipeytyneen hampaan paranemista, ja niin hammassärky oli hellittänyt. Vastaanottovirkailijan inttamisesta huolimatta miehen aika peruttiin. Surullista.

Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus päättää omasta näkemyksestään maailmasta ja koko maailmankaikkeudesta. Kaikkia meitä kiehtoo kysymykset: mistä olemme tulleet, minne olemme menossa ja miksi olemme täällä. Useimmat uskonnot antavat näihin kysymyksiin edes jonkinlaisia vastauksia. Useimmat niistä on kuitenkin todistettu vääriksi. Suomen luterilainen kirkko periaatteessa myöntää evoluutioteorian paikkansapitävyyden, mutta kuitenkin toteaa, että se ei ole ristiriidassa heidän oman luomisoppinsa kanssa. Juuri tämä epämääräinen suhtautuminen ja suvaitseva asenne kuvaa

sen petollisuutta. Suomalaisessa kansakirkossa kyse on enemmänkin siitä kaiken taustalla olevasta hienovaraisesta pohjavireestä, joka lopulta ihmisen muokkaa. Pohdinnat hyvästä ja pahasta ja yli-luonnollisen läsnäolosta. Onko ihmisen rooli maailmassa jotenkin ainutlaatuinen? Pitääkö mennä rippikouluun päästäkseen kirkossa naimisiin? Ne ovat erittäin tärkeitä asioita lapselle. Nämä ovat psykologisesti erittäin vakavia asioita, jotka vaikuttavat kehittyvän ihmiseen psyykeen usein vahingoitavalla tavalla.

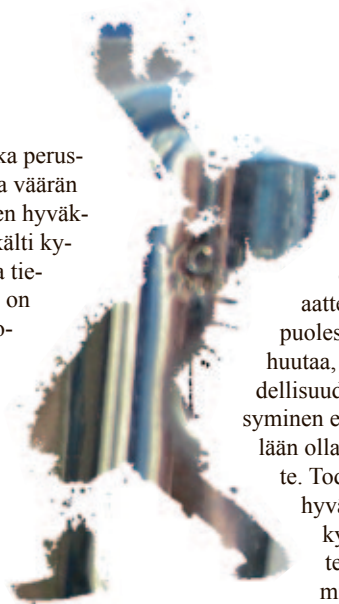
Uskonto on niin syvälle juurtunut Suomalaiseen kulttuuriin, että sen vahingollista vaikutusta on vaikea havaita. Lapsen kirkkoon liittämiseen tarvittavat paperit tulevat maistraatin kautta postitse ihan automaattisesti. Harva tapakristitty pysähtyy miettimään, että onko siinä mitään väärää. Kuitenkin juuri nuo hienovaraiset psykologiset tekijät ovat erittäin suuressa roolissa lapsen kasvaessa aikuisuuteen.

Kunnioitan kaikkia ihmisiä, jotka itse tietoisesti tekevät omat valintansa. Kunnioitan vie-

lä enemmän ihmisiä, jotka perustavat valintansa oikean ja väärän pohdinnalle sekä totuuden hyväksymiseen. Totuus on pitkälti kyseenalainen käsite, mutta teollisessa mielessä kyse on teorian pitävyydestä. Teoria on tosi, jos sitä ei nykytiedon valossa voida kumota. Mutta kuka tahansa järkävä ihminen muuttaa mielensä heti, kun teorian kumoaavaa todistusaineistoa on riittävästi!

Kunnioitan myös uskovaisia, jos se on tietoinen valinta. Joillakin se on ja he näkevät paljon vaijaa myös kirkon toimintaperiaatteiden muuttamiseksi. Se on erittäin kunnioitettava teko.

Toivon kuitenkin, että kirkoon kuuluvat jättäisivät omille lapsilleen oikeuden päättää omista asioistaan, kun ne ovat siihen kykeneväisiä. Tietoisella valinnalla tarkoitan sitä pohdintaa, jonka jokainen ihminen joutuu tekemään ollakseen sinut oman moraalisen kudoksen ja oman kuolevaisuutensa kanssa.

Ateismi voidaan kokea aatteena, jonka puolesta voidaan huutaa, mutta todellisuuden hyväksyminen ei voi sinälään olla mikään aate. Todellisuuden hyväksymisessä kyse on aatteesta luopuminen. Tähän on omat historialliset syynsä, koska lähtöasetelma on ollut uskonnosta uskonnotomuuteen siirtyminen.

Nykymaailmassa lähtöasetelman tulisi olla jo vihdoin toispäin. Lähtökohtaisesti tulisi ajatella, että meillä on ihmisapina, jolle tarjotaan selitys todellisuudesta sellaisena kuin se on. Mutta jos apina alkaa uskomaan henkiolentoihin, niin silloin se siirtyy jonkun aatteen taakse.

*Mikko Ijäs
visual artist, researcher
Kuva: Kimmo Laine*

